

Fenster

Fanestra Finestra

„Ingredienzas“ e „dosa“ èn premissas per in „recept“ reussì

En il futur duai mintga uffant vegnir integrà en la scola populara da sia vischnanca da domicil ed uschia avair ses plaz stabel là en la classa da basa – quai preveda il concept da la pedagogia curativa dal chantun. In’idea ch’jau poss purtar cun cumplains persvasiun, premess ch’ina integrasiun cumplexiva dals uffants e giuvenils cun basegns speziels è raschunaivla ed era pussaivla.

Cun il cumenzament da l’onn da scola current èn duas vischnancas (Tavau e Tusaun) sa decleradas prontas – da totalmain 165 purtaders da scolas en noss chantun (stadi onn da scola 2006/07) – dad esser vischnancas da pilot e rimnar experientschas en la scolasiun integrativa – oravant tut en il sector cun access facilità. Tenor il conclus da la regenza dals 27 da mars 2007 duain las experientschas fatgas dar al Departament d’educaziun, cultura e protecziun da l’ambient DECA las indicaziuns necessarias per optimar ils systems che vegnan sviluppads. Il Departament po uschia predir vaira segir, tge che quest nov sistem porta effectivamain. Plinavant duai vegnir mussà als purtaders da scola cun tge contribuziuns ch’els ston quintar davent dal 2011 e cun tge adattaziuns ch’els pon, sche necessari, optimar lur situaziun.

Dals 163 purtaders da scola restants sa chattan ils blers en ina fasa da preparaziun per lura – premess ch’i dettia reacziuns positivs da las duas vischnancas da pilot – era realisar la scolasiun integrativa sin l’onn da scola 2011/2012. Intgins van questa via resolutamain e directamain, senza guardar ni a dretga ni a sanestra; auters van per sustegn professional extern e puspè auters vegnan torpedads gia a la partenza da temas, preoccupaziuns e betg darar era simplamain da la cumadaivladad ed anc ina giada auters spetgan per guardar, tge cundiziuns da basa ch’il Chantun dat a temp cunvegnent a las scolas. In aspect communabel han dentant tuts: Per ch’il patratg fundamental dad ina integrasiun efficazia e cumplexiva dad uffants e giuvenils cun basegns speziels possia in summa vegnir realisà, als manca insatge – numnadamain indicaziuns concretas e surtut unifurmas davart las “ingredienzas” duvradas e davart la dretga “dosa”.

L’Associaziun tetgala svizra da magistras e magisters (MCH) è sa fatschentada gia avant insaquants onns cun las “ingredienzas” e la “dosa” per realisar ed integrar cun success ed ha elavurà in document correspondent. Sin basa da las bleras dumondas, malsegirtads e temas da la basa – commembers dals cussegls da scola sco era persunas d’instrucziun – è era la suprastanza da l’Associaziun dals cussegls da scola s’occupada da questas “ingredienzas” e da la “dosa”. Cun quai ha ella formulà cundiziuns da reussida correspondentas (guarda contribuziun incl. agiunta) che èn tenor nossa opiniun absolutamain indispensablas per realisar cun success questa finamira complexa. Latiers ans essan nus orientads fermamain al document da la MCH, betg il davos era perquai che nus sco commembers dal cussegl da scola responsabels stuain metter a disposiziun las “ingredienzas” necessarias e pretender la dretga “dosa”; la realisaziun per propi succeda dentant en stanza da scola cun nossas persunas d’instrucziun.

Jau giavisch a nus commembers dals cussegls da scola e cun quai als bliers purtaders da scola en noss chantun che las dretgas “ingredientas” e la “dosa” necessaria sajan prontas ad uras e ch’igl ans reusseschia da realisar cun success l’idea fundamentala da l’integraziun!

ASSOCIAZIUN DALS CUSSEGLS DA SCOLA DAL GRISCHUN

Gabriela Aschwanden-Büchel
presidenta

Discurs cun il DECA

Text: Gabriela Aschwanden-Büchel

Ils discurs semestrils cun il cusseglier guvernativ Claudio Lardi ed il parsura da l’Uffizi per las scolas popularas e per il sport, Dany Bazzel, èn era stads l’onn passà infurmativs ed interessants. Temas principals eran il november 2007 las duas consultaziuns e dumondas fitg specificas da nus davart la revisiun parziala da la lescha da scola e da la lescha da las scolas medias, sco era davart il futur da las scolas popularas en il spazi decentral – pia lieus da scola versus centralisaziun. En quest connex ha il cusseglier guvernativ rendì attent cun raschun ch’era el na possa betg influenzar il svilup demografic, ch’el al vegnia dentant ad observar attentamain.

L’entschatta dal matg 2008 ans essan nus infurmads davart il proceder suenter l’entrada en vigur da la revisiun parziala da la lescha da scola sco era davart las consequenzas da la revisiun parziala da la lescha da las scolas medias. Nus avain ina giada dapli insistì che las tavlas da lecziuns stoppian ussa definitivamain vegnir adattadas. Cun in plan d’instrucziun

unitar pon ins dentant pir quintar a partir da l’onn da scola 2011/12. En quest plan vegn – tenor il cusseglier guvernativ Claudio Lardi – concedì al chantun Grischun sco chantun triling ina posiziun privilegiada en il rom dal concordat da HarmoS.

A l’ur avain nus era pudì discutir davart las consequenzas per las scolas en connex cun la Nova gulivaziun da finanzas (NGF). Qua èn ils termins da consultaziun vegnids prolungads en il fratemp enfin la fin d’avust 2008 ed uschia n’eran parairis concrets betg pussaivels. Sin basa da las discussiuns per part fitg ardentas davart la NGF dastg’ins esser mirveglius sin l’evaluaziun e las conclusiuns da la procedura da consultaziun.

Quests discurs semestrils furman ina part impurtanta en noss’activitad da suprastanza ed ans dattan era la pussaivladad da menziunar e discutir directamain e concretamain tematicas da singuls purtaders da scola.

Discurs a la maisa radunda

Text: Martin Mathiuet

Il stgomi comunabel tranter Magistraglia Grischun (MGR), l’Associaziun da mainascolas dal Grischun (“Verband der SchulleiterInnen” VSLGR), Scola & Geniturs (S&G) sco era l’Associaziun dals cussegls da scola dals 25 d’october 2007 ha gì la funcziun da s’infurmar tar la MGR davart l’emprim Di da furnaziun grischun dals 12 da november 2008. La MGR quinta latiers era cun il sustegn

da l’ACSG. A quest giavisch avain nus gugent dà suatientscha cun trametter l’avrigl 2008 in ACSG-Actual a tut noss commembers e d’als recumandar da dar liber a las personas d’instrucziun per l’emprim Di da furnaziun grischun. Uschia vegnan a dar bliers acturs dal sector da furnaziun dal Grischun la paisa necessaria a quest inscunter cun lur preschientscha. Era l’occorrenza comunabla

dals 11 da mars 2008 en la SAPGR cun la referenta Eva Zeltner è vegnì lantschà. Cunquai che Scola & Geniturs (S&G) Grischun è sortida dal post da consultaziun per dumondas da scola generalas, è ina discussiun da princip per questa purschida stada necessaria. ACSG e MGR han concludì da cuntinuar ad offerir la purschida per ils commembers da l'associaziun.

Davart la problematica “intersecziun secundara 1/2” èn ils preschents sa cunvegnids ils 4 da mars 2008 per in proceder communabel. Quel preveda dad entrar en discussiun cun la

Conferenza da recturs da las scolas medias e cun il DECA. Tar il tema “reducziun da plazzas da lavur pervia da restructuraziuns e reducziuns dals pensums” han ils parairis da las represchentanzas dals magisters e dals emploiaders mussà grondas divergenzas. Ins n’ha betg chattà in accord per in document da posiziun communabel.

L’inscunter dals 28 da matg 2008 era reservà cumplainamain a la tematica NGF_GR. Las posiziuns èn per gronda part correspudentas. Las singulas opiniuns pon vegnir legidas sin www.sbgr.ch e www.legr.ch.

Retrospectiva e perspectiva sin la furmaziun da commembers dals cussegls da scola Modul da basa e moduls spezial

Text: Anita Urfer

Ils 8 da mars 2008 è vegnì preschentà a Cuira en la SAP GR il modul da basa per ils nov elegì commembers dals cussegls da scola. Nossa presidenta da l’ACSG Gabriela Aschwanden-Büchel ha introducì las participantas ed ils participants dal curs en las tematicas fundamentalas dal mintgadi da scola, sco p.ex. la planisaziun da scola, uraris da scola, eveniments extraordinaris etc. Quella part pratica ha il directur dal servetsch giuridic dal DECA, lic.iur. Marco Wieland, cumpletta a moda interessanta cun ina part teoretica indispensabla. Questa furmaziun d’in entir di è da recumandar fermamain a mintga commember dal cussegl da scola senza experientscha per rinforzar ses uffizi. Perquai offrescha l’ACSG era vinavant quest curs mintg’onn la primavaira (gratuit per commembers da l’ACSG).

L’occurrentza d’atun ha gì lieu ils 7 da november 2007 en la Scola professiunala artisanala a Cuira. Ella è vegnida realisada dal Forum Teater MARALAM da Turitg cun il tema “Sensibilisaziun dal cussegl da scola per l’integrasiun dad esters en scola”. Grazia a la finanziaziun da l’Uffizi federal per migraziun (Cumissiun federala dad esters) ha il teater pudì vegnir represchentà en la medema furma la fin dal mars 2008 en l’Engiadina – e quai cun bler success.

In perfecziunament en il medem connex, annunzià l’avrigl 2008 da Peter Braschler, n’ha deplorablamain betg pudì vegnir realisà pervia da memia paucas annunzias.

La purschida dal zercladur da Susan Hedinger (schurnalista e cusseglia dra da comunicaziun) ha perencunter gì lieu en ina pitschna gruppa da set persunas. Las participantas ed ils participants han emprendì da dar intervistas cun e senza preparaziun davant la camera. Il contact cun las medias è pretensius. Pir tgi che ha ina giada stuì dar scleriment davant ina camera, sa quant grev ch’igl è da tegnair pitg en situaziuns criticas.

Ils moduls spezial da la saira “visitas da scola”, instruids dals referents Dr.phil. U.Kerle e lic.rer.pd. T.Wyssen, èn medemamain vegnids manads atras cun success a Cuira, en il Mesauc ed en l’Engiadina. En Surselva ha il quart arranschament lieu a Glion ils 12 da settember 2008 (per tudestg).

L’ACSG sa legra tar mintga occurrentza dad in grond interess. Malgrà che adina dapli direcziuns da scola vegnan installadas en noss chantun, resta per ils cussegls da scola avunda lavur pretensiusa. Per esser preparads per quellas sfidas quotidianas, offrescha l’ACSG la furmaziun ed il perfecziunament annual.

Cundiziuns da reussida per ina promoziun integrada per tuts

(Recumandaziuns a cussegls da scola per realisar cun success il concept da pedagogia speziala)

Text: Robert Ambühl

Sco quai che la presidenta ha gia menziunà a l'entschatta, è la suprastanza da l'Associaziun dals cussegls da scola gia s'occupada intensivamain cun rediger cundiziuns da

reussida per in'integraziun efficazia e cumplessiva d'uffants e giuvenils cun basegns speziala. Latiers tutgan las sequentas reflexiuns:

Maxima:

- La scola (tut ils acturs en la scola: scolarAs, geniturs, personas d'instrucziun, uffizis etc.) s'orientescha a la multifariadad dals uffants e lur basegns e sa distanziescha per gronda part dal sistem da scola separativ.
- Las personas d'instrucziun creschan uras da scola che resguardan ina cumposiziun eterogena da la classa.

Blers chantuns sa preparan – tranter auter per exequir la Nova gultivaziun da finanzas Confederaziun-Chantuns (NGF) – per integrar en las scolas regularas almain ina part da la purschida da pedagogia speziala separativa d'enfin uss. Las personas d'instrucziun da las classas regularas duain collavurar cun personas qualifitgadas en la pedagogia speziala, las qualas appartegnan als purtaders da scola ed èn suttamessas a la medema direcziun. Dasperas duain anc paucas structuradas separativas vegnir manadas per scolaras e scolaras betg integrabels.

Sa basond sin las cundiziuns da reussida da la MCH (1999) ed en vista al fatg che l'integraziun na vegn era betg a sa fermar als cunfins dal chantun Grischun, vul l'ACSG prender la chaschun da renviar als pli impurtants facturs per ina buna reussida da l'integraziun en las scolas popularas.

“Scolas pon dumagnar pensums d'integraziun – dentant be cun l'equipament necessari.”

Era las personas d'instrucziun ston contribuir lur part per che la promoziun integrativa reusseschia:

- reconuscher l'eterogenitad sco fatg en mintga classa
- sa spruvar per ina moda dad instruir correspudenta
- esser pront da collavurar
- esser obligà da ponderar bain, avant che far propostas per ina selecziun u delegaziun dad uffants e giuvenils cun basegns speziala

- sa stentar da sa perfecziunar vinavant, dad entrar en ina collavuraziun indispensabla tranter las personas d'instrucziun ed ils auters spezialists participads sco era da reflectar davart las atgnas tenutas e praticas da promoziun.

En vista als projects radicals d'integraziun currents u planisads cun spustament dal potenzial da la pedagogia speziala en las scolas regularas, sa fa danovamain e pli acutamain la dumonda da las resursas. I dat il privel dubel ch'i vegn spargnà tar las resursas da promoziun u ch'in simpel spustament senza custs supplementars ha lieu – schebain ch'il pensum dad in entir sistem vegn midà. En quest regard èn tant il Chantun sco er ils purtaders da scola dumandads!

En quella situaziun fai senn da formular cundiziuns da reussida, vid las qualas pon vegnir mesirads il nov concept chantunal da la pedagogia speziala sco er ils concepts da las vischnancas.

Finamiras da las cundiziuns da reussida:

- Dar a las direcziuns da las scolas ed a las personas d'instrucziun da scolas regularas sco er ad autras personas engaschadas in instrument, cun il qual ellas pon s'engaschar per cundiziuns generalas necessarias, cunzunt en classas regularas. Quai duai vegnir fatg ensemen cun las autoritads ed ils organs

spezialisads e sche necessari, duain els sa dustar cunter cundiziuns dischavantagiusas resp. s'engaschar per pli favuraivlas.

- In'ulteriura finamira da questa glista da cundiziuns da reussida e natiralmain era quella dad adina puspè pudair controllar

ed adattar resp. cumplettar las cundiziuns.

Per che las cundiziuns da reussida sajan adina a disposiziun, As surlaschain nus quellas sco agiunta separada tar questa ediziun da la Fanestra-ACSG.

Model da nivel C – Evaluaziun suenter trais onns

Text: Jürg Carisch, mainascola Domat/Ems e Martin Flütsch, manader da la scola principala Tavau

En las duas scolas superiuras da Tavau e Domat è il model da nivel C vegnì introducì l'entschatta da l'onn da scola 2005/06. Cun questa nova furma da scola duain ils scolars e las scolaras vegnir promovids optimalmain en gruppas d'emprender pli omogenas. Uschia pon ils scolars frequentar l'instrucziun en il nivel correspondent en ils roms tudestg, matematica/geometria ed englais (Tavau) resp. talian (Domat).

Avant è in concept detaglià vegnì elavurà tenor las cundiziuns generalas chantunalas. L'opziun era dad evaluar quest concept suenter ina fasa da realisaziun da trais onns e da far eventualas adattaziuns. Questa fasa da planisaziun e realisaziun è stada ina gronda sfida per tut ils participads e dapi l'avust 2007 frequentan tut las scolaras ed ils scolars l'instrucziun tenor il model da nivel C.

Adattaziuns pli pitschnas, respectivamain la schliaziun da dumondas urgentas èn adina puspè vegnidas fatgas tenor basegn dals participads durant ils trais onns passads. Cun in'evaluaziun cumplexsiva suenter la fasa da realisaziun da trais onns duai il model da nivel C introducì vegnir analisà detagliadamain en las duas scolas dad ina terza vista neutrala e nunparticipada. L'evaluaziun planisada è vegnida surdada al "Biro per svilup ed evaluaziun en scola, Gerold Brägger", a Winterthur. Pertge sche scolas miran sezzas en il spievel, decidan ellas tge, ch'ellas vulan vesair; la vista sin "flatgs tschorvs" resta lura savens impedida.

En blers regards pon ins cumparegliar Tavau e Domat. Per pudair nizzegiar questas sinergias e retschaiver valurs da cumparegliazium

correspondentas, han ins decidì da laschar far comunablamain questa vista da l'exteriur. La fasa da planisaziun, dad execuziun e dad evaluaziun cun ils validaders ha en mintga cas valì la paina. Il temp per dumandar (scolarAs, geniturs, persunas d'instrucziun, cussegls da scola) è sta curt grazia ad ina retschertga online. Sin giavisch han ils geniturs era gì la pussaivladad da responder sin palpiri.

Ils suandants secturs èn vegnids evaluads:

- cuntentientscha cun la scola tenor il model da nivel C
- roms da nivel e classas da basa: premissas d'emprender, clima durant l'instrucziun, meds d'instrucziun, temp d'instrucziun utilisabel, motivaziun, segirtad en la classa da basa
- experientschas cun il model da nivel C: distribuziun al nivel, organizaziun dal manaschi quotidian, cooperaziun tranter las persunas d'instrucziun, cumposiziun da las classas, esser sut- u surdumandà, mesiras da sustegn, schanzas e ristgas dals nivels, direcziun da las classas, resursas dal temp
- midada dal nivel u dal tip da scola: experientschas, dischavantatgs ed avantatgs, fermezzas e deblezzas

Ils validaders n'han betg mo spetgà ina evaluaziun, mabain era recumandaziuns pussaivlas per sviluppar vinavant ils cuntegns essenzials.

Quests resultats da l'evaluaziun èn vegnids preschentads dals validaders a las duas vischnancas da scola ils 13 da zercladur 2008 a chaschun dad in'occurrenta d'infurmaziun comunabel a Landquart. Cun quai è a medem temp vegnì dà la pussaivladad a las persunas

d'instrucziun dad omaduas scolas superiuras da barattar lur experientschas e da sa furmar vinavant. Ils resultats èn fitg infurmativs, mussan fermezzas e flaiveltezzas e dattan blers impuls per adattaziuns en detagl. Insaquantas pretendan schliaziuns specificas per il lieu da scola, autras ston u stuessan vegnir fatgas sin plaun chantunal.

Per differenziar pli exact ils plects "specific per il lieu da scola" resp. "chantunal", fissi or da nosa vista fitg convergent, sche er autras vischnancas da scola profitassan da las resursas elavuradas e pudessan uschia era elavurar ed evaluar valurs da cumparegliaziun correspudentas.

En las duas suandantas parts vegnan menziunads insaquantas dals resultats centrals da l'evaluaziun. En general dastg'ins dir per omaduas scolas ch'ils scolars e las scolaras vegnan gugent a scola e ch'i regna ina buna collegialitad. Cun quai è ina da las pli impurtantas premissas per ina buna reussida dal model da nivel C gia dada.

Evaluaziun da la scola da Tavau

La vista e la validaziun dal model da nivel entras las personas d'instrucziun èn vaira differentas; en general pon ins dentant dir che las personas d'instrucziun sin il nivel da la scola secundara valiteschan meglier il model che quellas sin il nivel da la scola reala. Ils gronds puncts da critica èn il tempo d'emprender e la quantitad da materia ch'è da transmitter als scolars ed a las scolaras da la scola reala. Qua ston ins agir e far adattaziuns. Las scolaras ed ils scolars sco er ils geniturs valiteschan il model da nivel sco bun enfin fitg bun ed accentueschan oravant tut las pussaivladads supplementaras per la tscherna da la professiun. Da las scolaras ed ils scolars

vegn era accentuà ch'els hajan dapli prontadad ed engaschi per sa tegnair en in rom da nivel resp. da cuntanscher il nivel da la scola secundara.

In giavisch central da tut las gruppas dumandadas è quel dad avair dapli instrucziun en la classa da basa u anc meglier: in'ura da classa duai vegnir introducida uschè spert sco pussaivel ed a medem temp duai il dumber da las uras vegnir reducì considerablamain.

Evaluaziun da la scola da Domat

L'introducziun dal model da nivel C è succedida senza incaps. In motiv era la fitg buna collavuraziun cun il cussegl da scola che ha laschè fitg bler temp a la grupp da la scola superiura per discussiuns da princip e per las preparativas. Las enconuschientschas avant maun (cuntegns essenzials) duain vegnir tractadas cun la medema atenziun.

Il model da nivel C vegn en general validà da scolarAs e da geniturs sco bun enfin fitg bun, oravant tut er en vista a la tscherna da la professiun. Menziunads fitg positivamain vegnan ils stgalims da nivel e da tip da scola. La dumonda per ina eventuala midada dal model da nivel da trais stgalims suenter il mantegniment dal gimnasi è franc memia baud per l'onni da scola 2008/09. Or dal rapport d'evaluaziun e da las respostas da las personas d'instrucziun pertutgadas resorta dentant cleramain ch'il nivel IIa è la vart flaivla da l'entir model. Particularmain il sector "examens/dar notas" vegn perquai gia tractà intensivamain la mesemna suentermezdi, ils 20 d'avust 2008, durant in lavuratori sut la batgetta dals validaders. Schliaziuns adequatas duain vegnir elavuradas. Ils sectors meds da scola, agid da far ils pensums, ura da classa, separaziun da matematica e geometria en dus roms da nivel separads ston vegnir tractads sin plaun chantunal.

Concordat da HarmoS ed ACSG

Text: Cornel Ehrler

La suprastanza da l'ACSG sustegna per gronda part la participaziun a HarmoS. Cunquai ch'i sa tracta qua dad in stgomi impurtant, vuleva la suprastanza eruir las opiniuns da ses commembers cun l'agid dad ina enquista consultativa. La tenuta dals purtaders da scolas ans interessava e sch'i saja raschunaivel da convocar per quai ad ina radunanza dals commembers extraordinaria.

Avant las vacanzas da stad avain nus pia fatg per e-mail ina enquista consultativa tar noss commembers. Totalmain 49 purtaders da scola, pia be 40% han respundi. Ina pitschna maiortad è da l'avis che l'ACSG duaja approvar publicamain la participaziun al concordat da HarmoS. La gronda maiortad na giavischa betg ina radunanza dals commembers per quai.

<i>A</i>		<i>B</i>	
<i>Duai la suprastanza da l'ACSG s'exprimer publicamain a moda positiva davart il concordat da HarmoS en num dals commembers ?</i>		<i>Giavischais Vus ina radunanza dals commembers extraordinaria davart il tema HarmoS?</i>	
<i>Gea</i>	<i>Na</i>	<i>Gea</i>	<i>Na</i>
25	21	16	33

Ina tala retschertga consultativa avain nus fatg per l'emprima giada. Nus essan in pau trumpads che be paucs commembers han respundi. Schebain las respostas entradas èn represchentativas, è grev da dir.

Or da las remartgas ed argumentaziuns resorta che blers commembers n'han anc betg in parairi definitiv e che bleras dumondas èn anc avertas. Pia tuttina far ina radunanza dals commembers per sclerir quellas malsegirtads?

Las argumentaziuns tar dumonda A èn stadas infurmativas. I dat purtaders da scola che approveschan il concordat da HarmoS, ma che giavischan che l'ACSG saja neutrala en dumondas politicas e che han perquai respundi cun Na.

Il motiv il pli frequent per ina refusaziun è l'entrada tempriva en scolina resp. en scola. Cun HarmoS sa spustass il termin en il Grischun per 7 mais davent dals 31 da december sin ils 31 da fanadur. Per bain la mesadad dals uffants munta quai dad ir a scola in onn pli baud. Per uffants cun il mais da naschienscha dad avust fin december na sa mida nagut.

Plinavant èn duas linguas estras en la scola primara vegnidas refusadas, perquai che scolars pudessan esser surdumandads e che la lingua materna patiss da quai. HarmoS cuntegna bain l'instrucziun da linguas estras coordinada cun duas linguas estras en la scola primara; be che il Grischun ha gia decidì quai (revisiun parziala da la lescha da scola) ed introducescha l'anglais sco segunda lingua estra en la 5avla classa, era sch'il concordat da HarmoS na vegn betg realisà.

Plinavant è vegnì crititgà che l'urari futur na saja betg enconuscent. Tar quai na dat HarmoS naginas prescripziuns concretas, quai vegn surlaschè vinavant als chantuns. En il Grischun vegn quel fixà da la Regenza.

Resumà pon ins dir ch'ils cuntegns da HarmoS èn anc pauc enconuscents.

Ils aderents accentueschan l'armonisaziun sin plaun naziunal e la promoziun da qualitad entras standards, intersecuziuns unificadas e tests da referenza ed acceptan che disas daventadas charas ston vegnir bandunadas tut tenor chantun.

Adversaris refuseschan HarmoS, perquai ch'el maina tut tenor chantun ad in'entrada en scola

pli tempriva u perquai ch'ins na va en general betg d'accord cun il svilup en la scola populara.

La suprastanza è sa decidida da surtut esser activa tar la realisaziun da conclus politics (numnadain tar las consequenzas entras la

revisiun parziala da la lescha da scola sco era tar HarmoS) e pli pauc gia avant. Nossas fermezzas èn quellas da pudair influenzer la realisaziun concreta en il senn dals cussegls da scola, p.ex. tar l'introducziun da duas linguas estras en la scola primara.

Infurmaziun curta davart HarmoS (armonisaziun da la scola obligatorica sin plaun naziunal)

- fixar l'entrada en scola e la durada dals stgalims da scola (structuras unitaras) per la scola obligatorica;
- designar finamiras surordinadas (sco p.ex. in'Instrucziun da linguas estras coordinada);
- svilup da qualitad sin plaun naziunal (standards, tests da referenza, monitoring da furmaziun);
- temps da bloc e structuras dal di (diever è voluntari);
- realisaziun il pli tard sin l'onn da scola 2014/2015.

Links HarmoS:

<http://www.edk.ch/dyn/11659.php>

<http://de.wikipedia.org/wiki/HarmoS-Konkordat>

Reducziun da plazzas da lavur pervia da restructuraziuns e reducziuns dals pensums

Text: Gabriela Aschwanden-Büchel

Sin basa da dumbers da scolars regressivs e da l'entir svilup demografic èn las scolas sfurzadas pli e pli da far las restructuraziuns correspundentas. Quellas pon eventualmain manar a reducziuns dals pensums da lavur u perfin a relaschadas da persunas d'Instrucziun. Ina mesira gravanta sco ina relaschada lascha adina enavos fastizs e vegn savens resentida ord vista subjectiva da la persuna pertutgada sco dira e malgista.

Quella situaziun è era stada in tema dad ina "maisa radunda" tranter la Magistraglia Grischun (MGR), direcziuns da scola, Scola & Geniturs e nossa associaziun. Là è la MGR vegnida incaricada dad elavurar in document correspondent che pudess en il futur servir sco lingia directiva a las scolas dal Grischun.

La suprastanza è s'occupada intensivamain cun il document da posiziun da la MGR davart la reducziun da plazzas da lavur en consequenza da restructuraziuns e reducziuns dals pensums da lavur. Era sche nagina recumandaziun communabla da la MGR e da l'ACSG resorta da quellas discussiuns, giain nus en general d'accord cun las persunas d'Instrucziun ch'ina tala mesira sappia be vegnir moderada cun tschertas directivas. Latiers accentuescha la suprastanza da l'Associaziun dals cussegls da scola cleramain la qualitad da las scolas en il Grischun. Quai munta che nus vuessan surdar nossas scolaras e noss scolars be a las meglras persunas d'Instrucziun e quai independentamain da la vegliadetgna e dals onns da servetsch. Tuttina vulain nus mussar als purtaders da scola ina recumandaziun minimala en trais puncts per ina relaschada inevitabla en consequenza da restructuraziuns:

1. planisaziun ad uras
2. infurmaziun e communicaziun transparenta cun tut las persunas d'Instrucziun
3. respect, stima e sustegn per tut ils pertutgads.

Nus essan absolutamain conscients che cas gravants na pon betg vegnir schliads cun quai; ma nus essan cleramain da l'avis che quels pon

almain vegnir moderads cun observar consequentamain nossa recumandaziun da trais puncts.

Occurrenza d'atun

1. Di da furmaziun grischun a Tavau

Text: Gabriela Aschwanden-Büchel

La scola da damaun n'è betg pli la scola dad oz. Quai che vegn ad avair cuntinuitad èn ils umans che creeschjan nossa scola, che dattan vita e qualitad ad ella. En emprima lingia èn quai nossas scolaras e noss scolaras, nossas persunas d'instrucziun, ils commembers dals cussegls da scola, il departament d'educaziun sco in summa tut ils participads a la scola. Questa via cuminaivla sto dentant vegnir tgirada. Per quai dovri temp, stima ed acceptanza vicendaivla per la lavur ed ils pensums dals auters e l'enconuschientscha che be ina via comunabla po la finala manar al success.

A chaschun da ses giubileum da 125 onns è la MGR sa decidida da dar il spazi necessari a questa via cuminaivla ed ha fundà cun quai l'emprim Di da furmaziun grischun. Quai merita reconuschientscha ed in cordial grazia fitg!

Nus da l'Associaziun dals cussegls da scola dal Grischun pudain sustegnair quest emprim Di da furmaziun grischun en quel regard che nus dain liber nossas persunas d'instrucziun per quest di e reconuschain la frequentaziun dal di da furmaziun sco furmaziun supplementara. La suprastanza da l'Associaziun dals cussegls da scola dal Grischun considerescha quai sco in signal zunt impurtant en nossa cuntrada da scola, sche quest ed ils sequents dis da furmaziun vegnan frequentads bain da tut ils acturs e sche la via cuminaivla retschaiva era vers anora dapli paisa. Perquai desistin nus explicitamain quest onn da nossa occurrenza d'atun obligatorica e sperain natiralmain che blers commembers dals cussegls da scola e persunas d'instrucziun s'inscuntran ils 12 da november 2008 a Tavau e che quest di daventia propi in lieu da l'inscunter che vegn franc a dar novs impuls a las differentas scolas e speranza anc a perdurar lung temp!

Chalender d'occurrenzas

Text: Gabriela Aschwanden-Büchel

HarmoS: Schanza u privel per la scola?

Il november 2008 vegn il pievel grischun a decider davart la participaziun a HarmoS. Fa HarmoS donn al svilup dals uffants u èsi in pass raschunaivel ad ina garanzia da qualitad en scola?

Sut il patrunadi da la fundaziun Esser genitur (Scola & Geniturs Grischun è cunorganisatura) discuteschan il cusseglier guvernativ Claudio Lardi ed auters aderents ed ils adversaris publicamain.

Gievgia, ils 18 da settember 2008, a las 19.30
en l'aula da l'IbW Scola speziala superiura da

la Svizra dal sidost, Gürtelstrasse 48 tar la staziun da Cuira (l'entrada principala IbW è en la curt interna).

1. Di da furmaziun a Tavau

Per ses giubileum da 125 onns organisescha la MGR l'emprim Di da furmaziun grischun a Tavau. Sut il tema "ESTER E FAMIGLIAR" èn persunas d'instrucziun, direcziuns da scola, cussegls da scola, il departament d'educaziun e tut ils acturs da la scola cordialmain envidads.

La mesemna, ils 12 da november 2008, a partir da las 09.15 en il center da congress, Promenade 67 a Tavau. In'annunzia è necessaria, s'annunziar al secretariat MGR (LEGR), Schwaderlochstrasse7, 7250 Claustra. *Ultim termin d'annunzia è ils 30 da settember 2008.*

Radunanza ordinaria dals commembers da l'Associaziun dals cussegls da scola dal Grischun

La proxima radunanza ordinaria dals commembers ha lieu **sonda, ils 7 da favrer 2009** a Cuir. Il program detaglià cun il talun d'annunzia As vegnin nus a trametter pli tard.

SBGR Schulbehördenverband Graubünden
Associazion dals cussegls da scola dal Grischun
Associazione delle autorità scolastiche del Grigioni

ACSG AASG

L'Associazion dals cussegls da scola dal Grischun (ACSG)
e l'associazion da la Magistraglia dal Grischun (MGR) mainan communablamain in
post da contact, infurmaziun e cussegliaziun per dumondas da scola generalas
independent
per tut ils participads ed interessads a la scola.

**Avais Vos dumondas ...
... in problem da scola?**

**Essas Vos in'autoridad u ina persuna d'instrucziun? –
nus As gidain!**

Ans telefonai simplamain!

**Noss post da cussegliaziun communabel
per dumondas da scola generalas è qua per Vos.**

In emprim discurs / contact fin max. 1.5 uras
vegn surprindì dal purtader respectiv:

MGR per persunas d'instrucziun ch'èn commembras da l'associazion
ACSG per cussegls da scola ch'èn commembers da l'associazion

Ulteriurs custs ston vegnir mess a quint.

Infurmaziun e cussegliaziun
Martin Mathiuet

Via Curtgin pign 35
7031 Laax
Telefon 081 920 80 73
martin@rumantsch.ch